

Biserica monument UNESCO din satul Arhiepiscopului Justinian

În satul Plopiș se află unul dintre cele opt lăcașuri de cult înscrise în patrimoniul UNESCO din județul Maramureș, Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”. În acest sat, în urmă cu 100 de ani, s-a născut vrednicul de pomenire Arhiepiscop Justinian Chira, care a fost botezat și a crescut duhovnicește în biserica veche parohială. Anul acesta, lăcașul de cult a fost resfințit după ce a fost salvat printr-un proiect de restaurare cu finanțare europeană.

În urmă cu câțiva ani, preotul paroh Daniel Vasile Pop i-a promis ierarhului, fiu al satului, că va salva biserica dragă a copilăriei sale. Biserica veche a fost trecută, în anul 1955, în patrimoniul național, iar din 1999 face parte din patrimoniul UNESCO. Anul acesta, printre manifestările dedicate centenarului nașterii Arhiepiscopului Justinian Chira, au avut loc resfințirea bisericii monument istoric și inaugurarea Casei memoriale „Justinian Arhiepiscopul”, în data de 29 mai.

Ampla lucrare de restaurare a vechii biserici s-a făcut prin strădania preotului

paroh al comunității din Plopiș, începând din anul 2000. Pentru părintele Pop, implicarea a fost cu atât mai solicitantă, cu cât în paralel aveau loc și lucrările la biserica nouă din sat, iar drumurile și alergătura necesară pentru dosarul proiectului cu finanțare europeană se împleteau cu eforturile pentru lucrările de la biserica nouă. „Plopiș este un sat binecuvântat de Dumnezeu, cu oameni vrednici, cumiți, frumoși la chip și la suflet. Dacă s-a păstrat Ortodoxia aici în Plopiș a fost datorită oamenilor statornici, aici nu a avut influență nici un fel de confesiune. Tradiția spune că în satul acesta au slujit și foarte mulți monahi, așa cum se vede și pe pictura de pe iconostas, unde sunt zugrăviți Sfântul Antonie cel Mare și Sfântul Macarie Egipteanul. Este o zonă aici care se numește Ținutul sau Pământul Călugărilor. Erau și renumiți zugravi de biserici, un ținut fiind numit al Zugrăvenilor. Erau renumiți plopișenii ca mari făuritori de lăzi de zestre. Ei au avut acest curaj, pe la 1798, să înceapă să construiască o biserică nouă”, a remarcat părintele Pop.

Curajul localnicilor este remarcabil pentru vremurile tulburi, când românii nu se puteau bucura de toate drepturile, dar și pentru situația materială a locuitorilor unui sat maramureșean care trăiau mai mult din munca câmpului. Efortul de a ridica o biserică era unul foarte mare pentru un sat de 49 de familii, așa cum era în acea perioadă, o jertfă făcută de cele 200 de suflete.

După cum a mai menționat preotul paroh, satul Plopiș s-a remarcat de-a lungul timpului și prin numărul mare al slujitorilor sfințelor altare care au pornit de aici, iar vrednicul de pomenire Arhiepiscop Justinian a reînnoit urmarea căii monahale în secolul 20, aici născându-se mulți monahi și preoți de mir.

Construcția a început la 1798, cu meșteri locali

Trebuie să amintim că visul lor de a ridica o nouă biserică – una monumentală, așa cum vedem și astăzi, extraordinară ca arhitectură și pictură -, a fost mult mai vechi. Pe la 1760, ei se pregăteau, cu toate materialele de construcție, însă opresiunea Imperiului Habsburgic a făcut în așa fel încât să tot amâne acest lucru. Lemnele au fost tăiate de aici, din apropiere, dintr-un loc numit Igălau, care se află în partea vestică a satului, fiind depozitate pe un loc la intrarea în sat. Acolo au rămas stivuite timp de aproape 40 de ani. După 38 de ani, pentru că, probabil, regimul politic a fost mai puțin opresiv, oamenii s-au apucat de construcție. La 1805, în șapte ani, ei au reușit să ridice această monumentală biserică, după cum am găsit într-un hrisov descoperit în Sfânta Masă. Între 1805 și 1811, când se și târnosește biserica, se pictează – doar parțial -, chiar pe această boltă trilobată, care este un element de arhitectură unic în bisericile de lemn, iconostasul, care este plin, și câteva icoane. Au mai fost pictate atunci câteva cruci de lemn micuțe pentru prapuri, de binecuvântare. La 1811 se târnosește biserica”, a spus preotul

paroh.

Pictorul lăcașului este cel mai cunoscut din vremea sa, vestitul Ștefan Zugravul, numit și Fișeșteanul, după cum se semna, deoarece era din Șișești, localitate învecinată cu Plopiș. „Pictorul Ștefan Zugravul se semnează pe icoana de prestol. Este un pictor deosebit, episcopia noastră i-a dedicat un simpozion special la care noi am dus partea mobilă din iconostas, care a fost expusă la sala muzeului din catedrală. A fost luat ca protector al pictorilor în eparhia noastră. Are multe picturi în zonă, și în Chioar, Lăpuș. Pictura a fost și ea restaurată în proiectul acesta, pentru prima dată. Biserica nu a fost pictată în întregime, fiindcă vremurile erau -deosebit de grele, oamenii trăiau din munca câmpului, iar o astfel de lucrare, cea a picturii, era destul de costisitoare. Atât lipsurile, cât și conjunctura politică au făcut ca pictarea lăcașului să se oprească la un moment dat, pentru că inițial era pregătită o suprafață mai mare pentru a fi pictată”, a menționat preotul paroh, enumerând o parte din scenele pictate: cei 12 înțelepți din Apocalipsa Sfântului Ioan, registrele cu Pătimirile Mântuitorului, Sfântul Proroc Ilie, Sfânta Treime, cetele de îngeri, crearea omului și ispitirea, alungarea din Rai.

De-a lungul timpului au mai fost consemnate câteva restaurări, printre care se numără înlocuirea draniței (șindrilă sau șiță, cum se spune în Plopiș), pentru a se proteja biserica. Prin 1905-1907 a fost adăugat cafasul și s-au făcut două străni. În 1960 s-a restaurat biserica pe partea de arhitectură, iar în 1990, iarăși cu ajutorul credincioșilor din sat s-a lucrat la acoperiș pentru că se deteriorase.

O promisiune făcută Arhiepiscopului Justinian

Vechea biserică a satului a devenit în timp neîncăpătoare, astfel că preotul paroh a fost nevoit să ridice una nouă. „În 2011, am cerut binecuvântare de la Înaltpreasfințitul Părinte Justinian pentru a construi o nouă biserică, aflată acum vizavi de aceasta. L-am văzut un pic mâhnit, așa, supărat, un pic afectat. Era momentul să ne apucăm de o nouă biserică pentru că aceasta nu ne permitea să ne desfășurăm în condiții normale. Am slujit aici 18 ani, însă era necesară o nouă biserică pentru a avea un ambient și un confort de secol 20 pentru credincioși. Aici nu aveam sursă de căldură, biserica era neîncăpătoare. În biserica nouă am adus toate băncile de aici, încă sunt acolo, și am mai introdus încă 10 bănci care cuprind cam 50 de oameni și este neîncăpătoare și aceea. Lumea a venit spre sfânta biserică în număr mai mare pentru că a fost mai mult spațiu. Când s-a construit vechea biserică, în sat erau 200 de suflete, acum sunt 490 de suflete. La vremea aceea, pentru 49 de familii câte erau, era suficientă. În anii 1905-1907, când s-a ridicat cafusul, din acest motiv s-a ridicat, pentru a mai crea câțiva metri pătrați, spațiu pentru credincioși”.

Preotul paroh a cerut astfel binecuvântare pentru biserica nouă. „Am privit în sufletul Înalt-preasfințitului Părinte Justinian, știam ce se petrece. El era botezat aici, era crescut aici, s-a format aici pentru drumul slujirii lui Dumnezeu, avea o nostalgie. M-a întrebat: «Dar cu cea veche ce se va întâmpla?». I-am făcut o promisiune atunci, i-am spus așa: «Înaltpreasfințite, cât voi fi eu preot în Plopiș, mă voi îngriji și de cea veche». A fost foarte mulțumit de răspunsul meu. Ne-am apucat în 2012 de construcția bisericii noi, iar în 2013 am încercat și eu să fac niște demersuri, să întreb în stânga-dreapta, nu știam ce înseamnă fonduri europene atunci, cu cine se discută”.

Finanțare europeană de 98%

În timp ce avansau lucrările la noua biserică, erau inițiate demersurile și documentația pentru proiectul cu fonduri europene. „Inițial am dorit să o luăm pe cont propriu, să facem niște investiții, să facem proiecte mai mici pentru biserică și am intrat în legătură cu constructorul care mi-a pus la dispoziție un număr de telefon de la Ploiești, al unei firme de consultanță care se ocupa doar cu proiecte europene. Pe POR 5.1 am mers, este vorba de finanțare de 98% fonduri europene, și 2% contribuția noastră, a parohiei. Spre uimirea mea, plăcut vorbind, am dat de o echipă extraordinară, atunci l-am cunoscut și pe celebrul arhitect-șef Călin Hoinărescu. Firma de consultanță cu care am lucrat, de când am intrat în Uniunea Europeană și s-au putut accesa fonduri, s-a ocupat numai cu lucrul acesta. Din 2014 am început să întocmim acte, intabulasem demult biserica și pământul, aveam actul de proprietate, care este cel mai important, apoi am demarat tot

proiectul, iar la sfârșitul lui 2017 a trecut cu maximum de puncte, dar cu multe emoții”.

Apoi, imediat, la începutul anului 2018 s-a organizat șantierul și au început lucrările care s-au finalizat în acest an, în mai, când a avut loc și slujba de resfințire a vechii biserici. „Preasfințitul Părinte Episcop Iustin, când m-am dus la începutul anului să vorbesc despre lucrări, mi-a spus că trebuie să facem resfințirea bisericii, odată cu centenarul nașterii Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Justinian. Am avut emoții, până aproape de eveniment erau schele, iconostasul nu venise de la București și Sibiu, căci s-a restaurat în două locuri, dar până la urmă s-a concretizat lucrarea aceasta. A fost voia lui Dumnezeu. Noi suntem un sat mai retras, unii ar spune că poate Plopiș, fiind așa, mai izolat, nu ar avea o importanță majoră, dar prin rugăciunile Înaltului Justinian cred că s-au făcut minuni. În 2014 i-am strâns pe toți, cei de la proiectare, consultanță, constructorul și am mers să cerem binecuvântarea Înaltului. Era înaintat în vârstă, doream ca măcar să ne vadă pe toți în echipă, să știe că lucrarea se va concretiza. N-a mai apucat să vadă șantierul început, dar a rămas cu ideea că se va face, se va salva biserica”, a mai spus părintele Pop.

Au fost lucrări foarte importante în ceea ce privește structura, pereții fiind afectați. „Aici am avut ceva probleme, partea nordică era foarte afectată de umezeală. În anii 1960-1962 aici s-a făcut o greșală, toate pietrele au fost duse până în talpă și s-a turnat un lapte de ciment ca să se închidă totul, astfel că nu a mai respirat peretele. Iar când s-a deschis, tălpile erau carbonizate, erau ca buretele. Intervenția a venit la timp, iar biserica este vie, pentru că venim aici, slujim, nu o abandonăm, cum mulți credeau că rămâne doar ca muzeu”.

Fără fondurile europene, lucrările de restaurare ar fi decurs foarte greu. „Dacă era să schimbăm doar dranița de pe acoperiș ne costa foarte mult. Proiectul a fost de 5,7 milioane de lei, iar parohia a contribuit cu 160.000 lei, o sumă destul de mare pentru că eram în construcție și cu biserica nouă. Dar totuși nu s-a cunoscut, la biserica nouă de zid lucrările au mers foarte repede, în 2019 a fost târnosită, iar acum se pictează în tehnica frescă. Am venit preot aici în 2000, oamenii erau atunci un pic reticenți. În 1948, comuniștii au desființat Parohia Plopiș, a fost filie la Florești, satul învecinat, iar comunitatea de aici a fost pe locul doi, nu s-a pus mare accent pe filie. În anul 2000 s-a reînființat. Am început, să zicem, de la iarbă verde, pentru că nici terenul, nici biserica aceasta nu erau intabulate, am avut noroc că era de împărțit cu nimeni nimic. Casă parohială nu a fost, am construit una pe locul celei vechi, care a fost demolată în 1948. Apoi am început cu biserica nouă, iar aici, la biserica veche, am făcut proiectul pentru restaurare. Am încercam să ne facem datoria”, a spus părintele paroh Daniel Vasile Pop.

Preotul consideră că fără fonduri europene ar fi fost mult mai dificil de realizat proiectul de restaurare, doar cu efortul parohiei unui sat. „Mulți bani au fost destinați pentru diferite prestări servicii către arhitect, firma de consultanță, pe lângă cei 2% fondurile proprii prevăzute în proiect. Puteam să pierdem proiectul și să rămânem cu banii dați. Cea mai grea parte a proiectului a fost emoția că nu va trece, erau tot felul de zvonuri. Aici totul s-a făcut pe deviz, de la cel mai mic cui până la cea mai importantă lucrare din biserică, totul trebuie justificat. Noi am fost corecți, am lucrat legal tot timpul, transparenti. Și la biserica nouă tot așa s-a lucrat, cu chitanță și pe un leu și pe o sută de milioane. Vin mai multe audituri aici, pentru că 98% sunt bani europeni. Este un audit de la Cluj, unul de la București și unul european. Tot timpul am sperat că vom prinde proiectul. Noi am fost cel de-al 60-lea proiect câștigat de firma cu care am lucrat, ei au avut toate proiectele reușite, 60 din 60”, a spus părintele paroh. Atunci când a concurat, pentru perioada de finanțare 2014-2020, biserica din Plopiș a fost singura de patrimoniu UNESCO, ortodoxă, din Transilvania, care a fost câștigătoare.

Prin implicarea sa, preotul paroh din Plopiș a respectat promisiunea făcută vredincului de pomenire Arhiepiscop Justinian și a salvat biserica, iubită atât de înaltul ierarh cât și de generații întregi de credincioși care i-au trecut pragul, salvând astfel și o parte importantă din istoria Transilvaniei. „Acolo unde slujim trebuie să punem suflet, altfel e păcat. Rămâne ceva în urma ta”, a spus părintele Pop, care a mărturisit că lumea construcțiilor nu îi era străină, pentru că tatăl său era dulgher, astfel că nu i-a fost dificil să se implice în lucrările de construcție și de restaurare.

Biserica monument UNESCO a fost mereu plină, căutată ori de către credincioșii din localitate, ori de către turiștii care veneau cu miile, anual, să o viziteze, mai ales în perioada de dinainte de restricțiile impuse de pandemia de COVID-19. „Avem turiști aici de pe toate continentele, a intrat odată un autocar cu vreo 60 de persoane, chinezi. Au stat la toată Liturghia, nu erau creștini, dar au apreciat, li s-a părut ceva

mine. Nu sunt locuri

† ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ ΜΑΡΤΥΡΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΑΝΧΑΙΟΝ ΜΑΡΤΥΡΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
† ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΚΩΝ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΚΩΝ

ZIARUL LUMINA

ZIARUL LUMINA

ZIARUL LUMINA

Суди, милосердний, денік іде наді нас, святоїм ієрархамъ, колуми,
всѣмъ ксе кр поити, иже на джзвѣи джр, тже ієсемъ,
иже стіи прпа тже дїи не вжъ хъ тв сн, иже стіи мже стіи.

ZIARUL LUMIN

LUMIN

ZIARUL LUMINA

ZIARUL LUMINA

ZIARUL LUMINA

ziarullumina.ro